

BESPREKINGSVERSLAG

Reg.nr.:
Afdeling Bestuursondersteuning

Betreft: Verenigde Vergadering		Datum bespreking: Woensdag 30 januari 2019 Plaats: VV-zaal Opgesteld door: Hans Emck
<i>Aanwezigen:</i> Dhr. H. Pluckel (hoogheemraad en waarnemend voorzitter) Dhr. J.J.J. Langeslag (hoogheemraad) Dhr. J.C.H. Haan (hoogheemraad) Dhr. M. Kastelein (hoogheemraad) Dhr. G.H. von Faber (hoogheemraad) Mw. C. M. van de Wiel (secretaris) Mw. J.C. Boomsma (PvdD) Dhr. J.J. Démoed (CDA) H.J. Oostwouder (CDA) Dhr. J.J. Bakker (VVD, vanaf 14.20 uur) Dhr. J. Hermans (VVD, vanaf 13.15 uur) Mw. C.H.C. van Steensel-van Hage (VVD) Dhr. E.C. de Meijer (Water Natuurlijk) Mw. S.U. Dewkalie (Water Natuurlijk) Mw. T.O. Fierens (PvdA) Mw. E.P. Veenhoven (PvdA) Dhr. A. van Geest Dhr. N.J.W. Thijssen (AWP) Dhr. R.H. Kerst (CU-SGP) Dhr. N. van der Plas (CU-SGP) Dhr. R.F. Schols (50Plus) Mw. J. Stoop (Natuurterreinen) Dhr. A. Blijleven (A&B) Dhr. D.N.I. Kooij (A&B) Dhr. R.P.A. van der Meer (A&B) Dhr. H.A. Meerman (A&B) Dhr. J.W.N. van de Nes (A&B, vanaf 13.20 uur) Dhr. J. P. de Vries (A&B) Dhr. P.A.M. van der Poel (A&B) <i>Afwezig:</i> mw. M. Bleyie (PvdD), mw. E.J. de Vries (CDA) en dhr. R.A.M. van der Sande (dijkgraaf)		Verslag zenden aan:
VERSLAG		ACTIE
1.	Opening en mededelingen De voorzitter opent de vergadering om 13.02 uur en heet iedereen welkom. Er is bericht van verhindering ontvangen van de dames Bleyie en De Vries en de heer Van der Sande..	
2.	Spreekrecht Van het spreekrecht wordt geen gebruik gemaakt.	
3a.	Overzicht ingekomen stukken Het overzicht wordt ongewijzigd vastgesteld.	
3b.	Mededelingen De voorzitter deelt mee dat het bestuur van de Stichting Beheer van het Gemeeneland heeft besloten de stichting op te heffen. De door de stichting beheerde panden vallen terug naar Rijnland, alsmede het	

VERSLAG		ACTIE
	bedrag van € 4 miljoen dat beschikbaar is voor het onderhoud daarvan. Mevrouw Boomsma adviseert de VV-leden om de bijeenkomsten te bezoeken die in het kader van de regionale samenwerking Hart van Holland Omgevingsvisie 20-40 plaatsvinden, over verstedelijking, klimaatadaptatie, transitie en mobiliteit. De heer Haan ondersteunt deze oproep. Binnen de samenwerking wordt nagedacht over de wijze waarop gemeenteraden en de VV van Rijnland tot een democratisch gelegitimeerd besluit kunnen komen. Hierover vindt overleg plaats met het ministerie van Binnenlandse Zaken.	
4.	HAMERSTUKKEN	
4.01	Exotische rivierkreeften Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stelt de VV het voorstel vast.	
4.02	Watergebiedsplan Aalsmeer e.o.: vaststelling 5 peilbesluiten Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stelt de VV het voorstel vast.	
4.03	Watergebiedsplan Midden: voorbereidingskrediet Benoorden en Bezuiden Wijde Aa Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stelt de VV het voorstel vast.	
4.04	Definitieve vaststelling peilbesluiten Vosse- en Weerlanerpolder, Elsbroekerpolder en Venniperpolder Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stelt de VV het voorstel vast.	
4.05	Krediet poldergemalen cluster 2, 4e tranche Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stelt de VV het voorstel vast.	
4.06	Uitvoeringskrediet Parallel Boulevard Noordwijk Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stelt de VV het voorstel vast.	
4.07	KRW Zoetermeer Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stelt de VV het besluit vast.	
4.08	Opstelling 2019 subsidies Landbouwportaal Mevrouw Stoop merkt op dat een in de commissie gestelde vraag niet is beantwoord: heeft D&H besloten dat helofytenfilters en peilgestuurde drainage van subsidie worden uitgesloten? De heer Von Faber moet dit nazoeken. Mevrouw Stoop zou invloed op dit besluit uit willen oefenen. Is dat nog mogelijk als het besluit nu wordt genomen? De heer Langeslag herinnert zich uit de bespreking dat Rijnland voornemens is dit niet te doen en de andere waterschappen in Noord-Holland wel. Mevrouw Stoop vraagt wat de mening van andere fracties is. Zij zou graag zien dat deze maatregel wel wordt opgenomen. Mevrouw Van Steensel kiest voor een formele opstelling: het stuk is besproken en staat als hamerstuk op de agenda van de VV. Er is een aanvullende vraag gesteld die als bestuursvraag kan worden afgehandeld. Zij is van mening dat er nu moet worden besloten. Mevrouw Stoop zegt dat de kwalificatie 'aanvullend' niet terecht is: de vraag is eerder gesteld maar is niet beantwoord. Het argument 'te laat' is daarom wat haar betreft niet van toepassing.	

VERSLAG		ACTIE
	De heer Van der Meer vraagt of het mogelijk is de uitkomst aanvullend in het besluit op te nemen. De voorzitter stelt vast dat de regeling nu wordt vastgesteld, dat de vragen met spoed worden beantwoord en dat dat tot een aanvulling van de regeling zou kunnen leiden. Zonder hoofdelijke stemming stelt de VV het besluit vast.	
4.09	Integraal waterketenplan Leidse regio 2019-2023 Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stelt de VV het besluit vast.	
5.	BEELDVORMINGSNOTA	
5.01	Pijler Circulaire Economie, thema Duurzaamheid De heer Von Faber ziet als positieve ontwikkeling dat het thema duurzaamheid leidt tot circulariteit. In de organisatie is gesproken over definitie, het vertrekpunt, wat er in pilots gebeurt en welke kansen dat biedt voor de nabije toekomst. In D&H is pragmatisch overwogen dat de nota op dit moment beter ter kennisgeving kan worden aangeboden omdat de agenda van de laatste VV-vergadering erg vol is. Er is getracht om een open document met kansen voor te leggen. Hij is benieuwd naar de input vanuit de fracties. De heer Démoed vraagt wat er de meerwaarde van is om op de grens tussen twee perioden input van de VV te vragen. In de volgende vergadering is de samenstelling daarvan gewijzigd. De heer Thijssen ziet dit thema als onderdeel van een bredere werkwijze. De uitvoering zou vanuit de kernwaarden moeten worden aangepakt. Concreet mist hij het dumpen van bagger op de oever als middel om de oxidatie tegen te gaan en het injecteren van zoet water in de ondergrond. De heer Kerst is het eens met de opmerking dat het nieuwe bestuur van Rijnland hier verder mee moet gaan. Wat is de reactie van D&H? Zijn er nieuwe ontwikkelingen? Is dit een heilzame weg? De heer Démoed ziet zijn eerdere opmerking als een vraag naar de orde. De heer Von Faber antwoordt dat dit dilemma door D&H is onderkend. D&H kiest ervoor om dit document nu voor te leggen, zodat het inhoudelijk debat plaats kan vinden en partijen tijdens de verkiezingen standpunten in kunnen nemen. Mevrouw Stoop leest dat één pijler 'het behouden van maatschappij en cultuur' zou moeten zijn. In het kader van de transitie zou Rijnland ook moeten werken aan het veranderen daarvan. Mevrouw Boomsma herinnert eraan dat in 2017 door IPO, de Unie en VNG een investeringsagenda is opgesteld met de allerbelangrijkste opgaven voor de komende kabinetsperiode: energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Werken aan circulaire economie is voor waterschappen daarom geen vrijblijvende keus maar een verplichting. Het rapport is veelzijdig en het is goed dat veel partijen meedenken, maar het is slechts een inventarisatie. De volgende stap moet zijn dat Rijnland, aan de hand van een uit de verplichting voortkomende ambitie, formuleert wat het gaat doen. De heer De Meijer deelt mee dat de recente agendering ertoe heeft geleid dat zijn fractie nog niet over de inhoud van gedachten heeft kunnen wisselen. Hij verwacht dat dat voor meer fracties geldt. Binnen LEADER werd gereageerd met de opmerking dat al lang geleden aan Rijnland is gevraagd ambtelijke capaciteit in te zetten omdat er veel geld beschikbaar is. Waarom is dit niet eerder in gang gezet? De heer Van der Meer ziet het stuk als goede basis om het gesprek over mogelijkheden aan te gaan, maar niet als geschikt om nu de inhoudelijke discussie over wenselijke accenten te voeren. Hij stelt voor	

VERSLAG		ACTIE
	het onderdeel te laten uitmaken van het overdrachtdossier. Mevrouw Fierens mist bespreking in de commissie BOD. Dat geldt ook voor het volgende agendapunt. De heer Von Faber is het eens met opname van dit document in het overdrachtdossier. Hij bedankt de VV voor de concrete suggesties. Het was de opzet van D&H om de VV mee te nemen in wat er is en in welke ideeën er leven. Na de verkiezingen is het moment aangebroken om een concreet programma op te stellen. De heer Van der Meer wil gezegd hebben dat agendering als beeldvormingsnota geen andere gevolgen kan hebben dan dat de VV kennisneemt van de nota. De voorzitter stelt vast dat de VV kennisneemt van de nota. De nota zal worden opgenomen in het overdrachtdossier.	
6.	BESLUITVORMINGSNOTA'S	
6.01	Verlengen nota buitenlandbeleid De heer De Vries verzoekt de nota eerst aan de commissie BOD voor te leggen. De heer Démoed, mevrouw Fierens, de heer Van Geest en de heer Schols sluiten zich bij dit verzoek aan. De voorzitter stelt vast dat de nota van de VV-agenda wordt afgevoerd en wordt geagendeerd voor de commissie BOD.	
6.02	Leiden Noord voorbereidingskrediet PACAS Mevrouw Veenhoven acht het een bezwaar dat de gekozen techniek niet duurzaam is. Daarom heeft zij in de commissievergadering gevraagd om het Stowa-rapport. Zij had niet begrepen dat Rijnland al eerder de keus voor poederkool heeft gemaakt. Toen anderen haar daarop wezen is zij gaan zoeken, maar zij heeft geen expliciet besluit aangetroffen. Op grond van welke afwegingen is voor deze techniek gekozen? In het Stowa-rapport komt naar voren dat ook aan andere technieken nadelen kleven. Zij wil niet dat de subsidieaanvraag verloren gaat. De heer Hermans tekent er bezwaar tegen aan dat dit punt in de commissie niet uitgebreider aan de orde is gesteld. Dit besluit is een aantal maanden geleden genomen. De heer Thijssen merkt op dat agendering als bespreekstuk de ruimte schept om opmerkingen te maken. Medicijnresten in open water zijn actueel voor waterschappen. Hij is van mening dat Rijnland de kennis die Stowa ter beschikking stelt moet gebruiken. Het voorstel houdt in dat onderzoek plaatsvindt met daarna mogelijke uitbreiding naar alle AWZI's. Dat leidt tot grote investeringen. Hij is van mening dat eerst in de VV moet worden gesproken over de aanwezige overlast van medicijnresten, hormonen, drugs en de gevaren daarvan en de VV daar keuzes op moet baseren. Moet Rijnland een effluent afleveren dat schoner is dan wat bij Gouda wordt ingelaten? Mevrouw Stoop merkt op dat in de commissie uitgebreid is gesproken over actieve kool. Daarbij is aan de orde gekomen dat er ook alternatieven zijn voor steenkool. De heer Schols sluit zich aan bij het betoog van de heer Thijssen. Mevrouw Boomsma herinnert eraan dat in de huidige periode, onder andere met inzet van een klankbordgroep, uitvoerig is stilgestaan bij de toekomst van het zuiveringsbeheer, dus ook bij de omgang met medicijnresten. Mevrouw Dewkalie deelt mee dat haar fractie zich niet kan vinden in toepassing van deze niet-duurzame techniek. Haar fractie is het eens met de uitgangspunten van het voorstel en wil de subsidie	

	VERSLAG	ACTIE
	niet mislopen. Is een andere, duurzamere techniek voorhanden? Hoe lang moet Rijnland doorgaan met deze niet-duurzame techniek? Is het mogelijk om na de pilotfase over te stappen? De heer Van der Plas herinnert eraan dat zijn fractie voorstander is van het verwijderen van medicijnresten. Reinigen van het vierde spoor gaat altijd ten laste van duurzaamheid. Koolstof werkt het snelst. Het toepassen van ozon is bezwaarlijk omdat voor het bereiden ervan energie nodig is. Zijn fractie stemt in met het voorstel. Allicht wordt in de toekomst een synthetische vervanger voor koolstof ontwikkeld. De heer Démoed krijgt de indruk dat sommige fracties het voorstel onvoldragen achten. Dat is merkwaardig, omdat de agendering als besprekstuk zou moeten impliceren dat alle fracties het voorstel beoordelen als rijp voor besluitvorming. Zijn fractie stemt in met het voorstel. De heer Van der Poel deelt mee dat zijn fractie van mening is dat de techniek eigenlijk niet aan de orde zou mogen komen omdat daar al eerder over is besloten. Zijn fractie stemt in met het voorstel. Hij wijst erop dat er een typefout staat in het gevraagde kredietbedrag. De heer Haan beschrijft dat de brede discussie over dit onderwerp is gestart in de twee grote trajecten over de toekomst van het zuiveringsbeheer en de kijk op waterkwaliteit. De voorstellen op die punten zijn serieus genomen en in landelijk perspectief besproken. Ook is geconstateerd dat er nog geen wettelijke norm is. Het is verder de vraag of dat een algemene norm moet zijn of een norm die afhankelijk is van het instromende water; haalbaarheid en betaalbaarheid spelen daarin ook een rol. De keus was om of de uitkomsten van alle studies af te wachten of om proeven te gaan doen. Met alle drie de technieken – poederkool, ozon en UV in combinatie met H_2O_2 – zijn labproeven bekend. Het college stelt voor om in Leiden Noord poederkool toe te passen, zodanig dat alle bekende medicijnresten met maximaal rendement worden verwijderd. Het voorbereidingskrediet is afgestemd op de keus voor de in deze situatie beste techniek, uitwerking op de installatie en het effect op het ontvangende water. Om van het ministerie van I en W subsidie te kunnen ontvangen was het nodig een toezegging over daadwerkelijk bouwen te doen. Hij stelt voor dat op volle kracht wordt voortgegaan met deze pilot; dat onderdeel daarvan uitmaakt dat alternatieven voor PACAS – door producenten aangereikt, synthetisch, 'tweedehands', uit cellulose – worden onderzocht en dat het college de VV tijdig informeert over wat uit pilots over de drie genoemde technieken bekend is geworden. Op basis daarvan kan dan het debat in de VV over het toekennen van een uitvoeringskrediet worden gevoerd. De heer Schols kan zich in dit voorstel vinden. Mevrouw Veenhoven kan zich in dit voorstel vinden omdat de ontwikkelingen op dit nieuwe terrein worden gevolgd en de subsidie niet in gevaar wordt gebracht. Mevrouw Dewkalie deelt mee dat haar fractie op grond van deze toezegging instemt met het voorstel. De voorzitter stelt vast dat de VV instemt met het voorstel.	
6.03	Baggernota 2019 De heer Van de Nes zegt dat de A&B-fractie het een gemiste kans blijft vinden dat deze VV niet de kans heeft gekregen het baggerbeleid te bespreken aan de hand van deze nota. Zijn fractie is content over de financieel verantwoorde en onderbouwde wijze waarop Rijnland de achterstand heeft ingehaald. In de baggernota 2019 wordt een fors hogere ambitie neergelegd. Het is voor het toekomstig functioneren noodzakelijk dat het watersysteem op orde is en er liggen uitdagingen in zowel stedelijk als landelijk gebied. Hoe daarmee moet worden omgegaan wordt aan het volgende bestuur overgelaten. A&B is van mening dat het beheersysteem snel en intensief moet worden aangepakt omdat de grenzen zijn bereikt. Hij leest dat Rijnland daarin ver wil gaan: regelgeving en handhaving intensiveren in het	

	VERSLAG	ACTIE
	landelijke gebied en kosten naar het schap toetrekken in het stedelijke gebied. Eerst werd ingezet op stedelijke waterplannen en later op strategische wateragenda's; nu is de urgentie kennelijk zo groot geworden dat Rijnland alles naar zich toe wil trekken, waaronder ook de kosten van uitvoering. Dat leidt echter tot een tariefsverhoging waar in deze periode steeds voor is teruggedeinsd. Zijn fractie vertrouwt erop dat initiatieven die uit dit besluit volgen zijn gestoeld op kennis van de materie, omdat de ingelanden anders nog wel eens een nare nasmaak aan deze nota zouden kunnen overhouden. Mevrouw Van Steensel is tevreden dat de opmerkingen in de commissie zijn verwerkt in de besluitnota. Het is duidelijk dat de rol van Rijnland bij de niet-primaire watergangen beter moet worden uitgewerkt. Met die opmerkingen gaat de VVD akkoord met het voorstel. De heer Schols denkt dat Rijnland mogelijk te veel verantwoordelijkheid naar zich toetrekt, waardoor in- en aangelanden die hun verplichtingen niet nakomen vrijuit gaan, ook wat betreft de kosten. Hij heeft daarom grote twijfels bij de baggernota. De heer Kerst deelt mee dat zijn fractie instemt met de nota van wijziging en de nota zelf. Het is prettig dat de achterstand is ingelopen en dat kan worden overgegaan naar regulier onderhoud. Het overnemen van de adviezen van de Rekenkamercommissie heeft het een en ander opgeleverd. De heer Langeslag licht toe dat de baggernota niet eerder klaar was omdat voorrang is verleend aan andere prioriteiten. Getracht is om de huidige kennis bij elkaar te brengen, opdat het volgende bestuur een goed startpunt heeft om keuzes te kunnen maken. Het plan is niet dat Rijnland alle kosten naar zich toetrekt. In een aantal scenario's is beschreven hoe het baggeren kan worden uitgevoerd. Er is een variant 'de ingelanden voeren uit en Rijnland ziet daarop toe' en een variant 'zelf doen en nota's sturen' en beide hebben financiële en personele consequenties. De conclusie van D&H is dat het beste een samenwerkingsstrategie kan worden ontwikkeld met enerzijds de ingelanden en anderzijds de gemeenten. In deze samenwerking dient te worden bepaald welke rol de gemeente kan vervullen bij het realiseren en financieren van de baggerwerkzaamheden. Er dient een balans zijn tussen wat Rijnland met ingelanden in het landelijke gebied uitvoert en wat Rijnland met partners uitvoert in het stedelijke gebied. Daarom is voorgesteld om in 2020 een pilot uit te voeren waarin ook aandacht wordt besteed aan de financiële organisatie. Het is een goede zaak dat de achterstanden zijn ingelopen en nu grotendeels sprake is van alleen onderhoud. De heer Schols vraagt of het college hiermee voorkeur uitspreekt voor het samengaan van de baggerproblematiek. Zijn vraag is ook wat er gebeurt als er een keer iets fout gaat. Wie is er dan aansprakelijk voor schade? De heer De Meijer complimenteert het college met het inlopen van de achterstand en met het vastleggen van de koers voor de komende zes jaar in de voorliggende nota. Dat is een steun in de rug voor het volgende bestuur. De heer Langeslag deelt mee dat Rijnland samen op wil trekken met de gemeenten. Omdat baggeren gevolgen heeft voor ingelanden is het belangrijk om daar met hen over te communiceren. Over de manier waarop het werk moet worden uitgevoerd en over aansprakelijkheid bij schade worden in de aanbestedingscontracten altijd afspraken vastgelegd. De heer Schols deelt mee dat hij op basis van deze toelichting akkoord gaat met het voorstel. De voorzitter stelt vast dat de VV instemt met het voorstel.	
6.04	Rolopvatting op bodemdaling De heer De Meijer heeft moeite met dit punt omdat het niet ter bespreking of ter besluitvorming is geagendeerd. Het betreft aanbevelingen voor de volgende VV die kunnen worden meegenomen in het	

VERSLAG	ACTIE
overdrachtdossier. Het stuk handelt niet over de rolopvatting van Rijnland. Het besluit dat Rijnland andere overheden erop moet aanspreken dat zij moeten nadenken over bodemdaling noemt hij geen besluit, en eigenlijk is het ook geen besluit dat er spoedig na het aantreden van het nieuwe bestuur een nader onderzoek moet komen. De heer Van de Nes herhaalt wat hij in de commissie zei: het bestaansrecht van het schap is dat het zorgdraagt voor het beheer van het watersysteem. Om dat kosteneffectief te doen is een robuust systeem nodig en bij bodemdaling neemt die juist af. Er moeten dan extra kosten worden gemaakt en beperking van de functionaliteit komt in beeld. Dat uitdragen naar derden is waardevol omdat de A&B-fractie van mening is dat bodemdaling niet eenduidig en vaststaand is. Dat betekent ook dat het in stand houden van de functionaliteit voor Rijnland een uitdaging is. Het college bleek tijdens de commissiebehandeling wat star in zijn opvattingen over mogelijke maatregelen, maar wil toch een pilot starten in het landelijke gebied. Wat betreft de kennis over het grondwater liggen er nog vragen open die beantwoord moeten worden en die kennis kan worden benut om de bodem beheersbaar te maken. De heer Oostwouder deelt mee dat het CDA bewustwording van bodemdaling als eerste prioriteit ziet. De grenzen van de mogelijkheden om daarmee om te gaan komen in zicht. In West-Nederland ligt een bouwopgave met daar waarschijnlijk aan gekoppeld de inrichting van natuurgebieden. Rijnland heeft een rol in het aanwijzen van gebieden waar woningbouw mogelijk is en van gebieden waar beter voor natuurbeheer kan worden gekozen. Gemeentelijke overheden gaan er nog steeds te vanzelfsprekend van uit dat alles maakbaar is. Bestuurders, met name die in West-Nederland, moeten zich ervan bewust worden dat niet alles meer kan of op te lossen is. De heer Kerst is het ermee eens dat het probleem groot is, groter zal worden en alle aandacht verdient. Hij leest verschillende opvattingen over de rol van Rijnland, maar zijn vraag is wie hier de regie heeft. Mevrouw Boomsma herinnert eraan dat de PvdD sinds 2009 aandacht voor bodemdaling vraagt. Rijnland is een dichtbevolkt gebied met een verstedelijkingsopgave. Er moet een verandering komen in landgebruik en peilbeheer. In België is de kritiek van de klimaatstakers dat er te weinig gebeurt door versnippering in bevoegdheden en teveel aandacht voor de verkiezingen. Dat sluit mooi aan op de stukken voor dit agendapunt. Hun inspiratie is de Zweeds Greta Thunberg, die zegt: "I don't want your hope, I want you to panic. I want you to act as if the house was on fire". Als iemands huis in brand staat, vraagt die zich niet af of de brand- of inboedelverzekering of wellicht de WA van de burens de kosten zal betalen, want dan moet er worden geblust. Waar wacht Rijnland nog op? Mevrouw Stoop stelt dat de aandacht voor dit onderwerp de afgelopen jaren nog niet tot veel concrete Rijnlandse initiatieven heeft geleid als zij Gouda – het gaat daar om compactie – buiten beschouwing laat. Het College van Rijksadviseurs heeft recent Panorama Nederland uitgebracht, met een hoofdstuk over de verbindende functie van water. Zij citeert daaruit dat de watermachine toe is aan herontwerp en dat wateropgaven meer dan ooit ruimtelijke opgaven zijn geworden. Zij leest dat als een oproep aan waterschappen om niet alleen te volgen en te faciliteren in waterbeheer maar daarin een veel grotere rol op te eisen: spelregels bepalen in de keuzes en ontwerpogaven voor de toekomst. Zij denkt dat op het onderwerp bodemdaling waterschappen en gemeenten de handen ineen moeten slaan. De hete aardappel wordt nu nog heen en weer geschoven tussen gemeenten en de waterschappen, waarschijnlijk vanuit de gedachte dat degene die verantwoordelijkheid neemt moet betalen. Met alternatieve landbouwmodellen kunnen de problemen deels worden opgelost maar het grondwaterniveau moet ook worden aangepakt. Daar is geen beleid en daar zijn geen normen voor. De voorzitter memoreert dat op 6 februari een beeldvormend VV wordt georganiseerd over waterbedrijven van de toekomst. De heer Langeslag herinnert eraan dat Water Natuurlijk, en de PvdD, altijd sterk hebben aangedrongen op voortgang in dit dossier. In de commissievergadering heeft hij uiteengezet wat de stand van zaken is	

VERSLAG	ACTIE
en welke inzet het college pleegt. In twee VV's is aandacht besteed aan informatie over bodemdaling en de bestuurlijke opgave. In dit document wordt getracht de huidige kennis en ervaring gebundeld over te dragen aan het volgende bestuur. In de huidige periode zijn keuzes gemaakt die mede zijn bepaald aan de hand van de gegeven ruimte op het gebied van financiën en personele capaciteit. Binnen Nederland is Gouda een lichtend voorbeeld in de omgang met bodemdaling in bebouwd gebied. Er is daar veel ervaring opgedaan, ook in de relatie tussen grond- en oppervlaktewater. Daarnaast is initiatief genomen om netwerken op te starten. In het VIC wordt gesproken over het opnemen van bodemdaling in de curricula van de agrarische opleidingen. Er is veel energie gestoken in de regiodeal Alphen-Gouda-Woerden. Rijnland is participant en medefinancier van het Platform Slappe Bodem, met een belangrijke kennisagenda. Rijnland heeft in het kader van de bewustwording meegewerkt aan een aantal symposia, waar gemeentebesturen, kennisinstellingen en bedrijfsleven zijn bereikt en is besproken op welke wijze zij kunnen bijdragen aan het remmen van de bodemdaling. Rijnland vult diverse rollen in. Het schap is uitvoerder in Gouda, aanjager van het Platform Slappe Bodem en bij de Unie en plaatst het onderwerp op agenda's. Het besluit is gespecificeerd in een verzoek aan het volgende bestuur om medeoverheden en sectoren te wijzen op de negatieve effecten en die te stimuleren en kennis aan te bieden om die tegen te gaan. Het college heeft bij herhaling gesteld dat Rijnland niet moet herhalen wat anderen al in het veenweidegebied doen. Daarom zijn twee nog niet onderzochte onderwerpen opgenomen die in de bestuurlijke VV-bespreking naar voren zijn gebracht: een grondwatermeetnet en verandering van bedrijfssystemen. Hij hoopt dat dit document mede invulling geeft aan de opdracht die ook de jeugd vraagt om goed om te gaan met het landelijke en bebouwde gebied. Er blijft sprake van een spanning tussen het huidige gebruik, met een bepaald waterbeheer, en het tegengaan van bodemdaling. Het ligt in het voornemen om het laatste doel een zwaardere rol in de afwegingen te laten spelen. Als de conclusie is dat bij het huidige waterbeheer de huidige functie niet meer kan worden gefaciliteerd, moet overleg plaatsvinden met de verantwoordelijken voor de ruimtelijke ordening: de provincie en de gemeenten. De opgave om de CO₂-emissie te reduceren leidt tot opgaven in het grondwaterpeilbeheer. Andere systemen van waterbeheer, vooral het vernatten, vergen meer zoet water: de vraag is hoeveel en of en wanneer dat kan worden geleverd. In 2018 was de bodemdaling extreem groot door de droge zomer. De heer Kerst herhaalt zijn vraag: is er een regiefunctie toebedeeld aan een van de partijen die zich inzetten om bodemdaling tegen te gaan? De heer De Meijer zegt dat zijn fractie na dit betoog eigenlijk niet meer tegen het voorstel kan stemmen. Hij schrijft de resultaten deels toe aan het 'achter de voddën zitten' van het college. Zijn vraag is welke koers Rijnland wil varen. Die staat in het voorliggende voorstel niet omschreven en er staat ook niet in welke oplossingsrichtingen zijn verkend. Daardoor lijkt het alsof Rijnland zich afwachtend opstelt terwijl op dit onderwerp actie vereist is. De heer Oostwouder waardeert de inzet van de portefeuillehouder. Hij neemt echter nog niet waar dat gemeenten diens gevoel voor urgentie delen. Dat is geen verwijt, maar dat betekent wel dat het volgende bestuur deze lijn vast moet houden. Ook burgers, ook die in veenweidegebieden, zijn nog nauwelijks geïnformeerd. Uit de kaartjes die gemeenten opstellen met locaties voor nieuwbouwopgaven komt niet naar voren dat zij verstandige keuzes maken. Mevrouw Boomsma suggereert om aansluitend op de inbreng van Water Natuurlijk een scherper besluit op te stellen. De huidige inhoud sluit niet aan op de omschrijving die de hoogheemraad zojuist gaf. Zij geeft er de voorkeur aan dat aan doelen directe acties worden gekoppeld. Het stoppen van bodemdaling is het doel, en bewustwording een actie. Mevrouw Fierens is van mening dat in de beantwoording de dilemma's goed naar voren zijn gekomen. Er is sprake van twee transities – naar een nieuwe VV en daarnaast ligt er een wetgeversdilemma in ruimtelijke ordening en taakverdeling – en dat maakt het formuleren van een opdracht lastig. Het schap	

VERSLAG	ACTIE
moet zich verlaten op zijn gezag omdat er geen duidelijke juridische basis is. Zij vraagt de portefeuillehouder om zijn gedachten over het wetgevingstraject te laten gaan. Mevrouw Boomsma Wijst erop dat een centrale opdracht van de waterschappen in het geding is, namelijk 'droge voeten'. Mevrouw Fierens is het daarmee eens, maar er is sprake van een schemergebied omdat de rollen aan het veranderen zijn. Rijnland neemt vaak het voortouw en het zou helpen als het schap daarbij gesteund wordt door wetgeving – die er nog niet is – of door meer gezag. De voorzitter merkt op dat de inzet in ieder geval heeft geleid tot brede agendering van het onderwerp. De voorliggende vraag is hoe verder te gaan. De heer Démoed begrijpt dat de PvdD het besluit zou willen aanscherpen. Het lijkt hem dat het dan aan die fractie is om een wijzigingsvoorstel neer te leggen. Mevrouw Stoop merkt op dat het in de rede ligt om de subsidie voor peilgestuurde drainage zo snel mogelijk open te stellen als de conclusie van het college is dat het grondwater de cruciale factor is. De heer Langeslag wijst erop dat de Omgevingswet recent is. Rijnland is zich aan het 'invechten' om in de uitvoering daarvan het waterbelang in alle facetten te positioneren. Die positie is geclaimd en toegekend. Hij is het ermee eens dat andere wetten aanpassing behoeven en meldt dat klimaatwetgeving in ontwikkeling is. De kerngroep van de Unie is de plaats om dat aan de orde te stellen. Er staan opmerkingen over de koers in het document, zoals het inzetten van eigen kennis en instrumenten bij het aanjagen en tot stand brengen van een pilot in het veenweidegebied, met aandacht voor een grondwatermeetnet. Bij gemeenten dringt het besef door dat actie in het stedelijk gebied nodig is omdat uit het rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) blijkt dat bij het uitblijven van maatregelen ongeveer € 22 miljard aan kosten kan worden verwacht. In het landelijk gebied is dat besef er minder en daarom participeren waterschappen in het Platform Slappe Bodem. De waterschappen willen voorkomen dat zij als enige de verantwoordelijkheid op zich nemen voor dit probleem. In landelijke stukken wordt alleen aandacht aan peilen besteed en komen andere opties, zoals functieverandering, niet in beeld. Het water is wel een sleutelfactor die maximaal moet worden ingezet. Bodemdaling is een zaak van waterschappen en gemeenten; de CO₂-discussie is op de klimaat tafel Veenweide aan de orde gekomen en de uitkomst is aan het PBL ter doorrekening verstrekt. In de klimaat tabelbespreking is een voorstel gedaan over wat er allemaal zou kunnen gebeuren en daar is afgesproken dat vanwege het regionale karakter de provincie de regierol op zich neemt. In die regiegroep zullen vertegenwoordigers van VNG, de Unie, IPO, LTO, Natuur- en Milieuorganisaties en financiële organisaties zitting nemen. Het doel is om in de veenweidegebieden 1 megaton CO₂-reductie te realiseren. Cruciaal is wat de doorrekening oplevert en welke middelen de overheid wil bijpassen. De heer De Meijer denkt dat een aspect van de koers is dat de waterschappen moeten voorkomen dat zij als enige de verantwoordelijkheid op zich nemen. Is functieverandering een verantwoordelijkheid van de gemeenten? Mevrouw Stoop vraagt in te gaan op haar vraag. De heer Langeslag zegt dat functieverandering een verantwoordelijkheid van de algemene democratie is. Als bepaalde functies wat betreft watervoorzieningen niet meer kunnen worden gefaciliteerd, is het aan Rijnland om gemeenten en provincie daarop te wijzen. De heer De Meijer begrijpt dat functieverandering een oplossingsrichting kan zijn. De heer Van der Meer merkt op dat meer wordt besproken dan voor het nemen van het besluit noodzakelijk is.	

	VERSLAG	ACTIE
	De heer Langeslag acht het wel relevant om dit te verkennen. Aan de klimaat Tafel Veenweide is functieverandering als ultieme maatregel benoemd, waarbij is benoemd dat de verantwoordelijkheid is van de algemene democratie. Het is bekend dat peilgestuurde drainage een effectief middel kan zijn om bodemdaling tegen te gaan, op peilvakniveau. Het college heeft daarbij steeds het standpunt ingenomen dat een primaire verantwoordelijkheid van de grondeigenaren is en dat die financieel moeten afwegen of dat een renderende maatregel is. Het is goed dat er in Stichtse Rijnlanden een project is gestart waarvoor LHV eenmalig subsidiegeld beschikbaar heeft gesteld. Als Rijnland een rol kan spelen in het mobiliseren van ander geld dan wil het college dat zeker faciliteren. De heer Van der Meer herhaalt zijn eerdere bezwaar. Het voorstel is om een advies mee te geven aan het volgende bestuur. De inhoud van het onderwerp bodemdaling is nu niet aan de orde. Volgens hem kan de VV zich in het voorstel vinden en kan de discussie op een ander moment worden voortgezet. Mevrouw Boomsma wil een laatste opmerking maken over de koers. Functiewijziging is een zaak van de algemene democratie, hoort zij. Voor Rijnland geldt dan onverkort 'peil volgt functie' en zij denkt dat dat neerkomt op 'dweilen met de kraan open'. Past dat wel bij het voorliggende voorstel? De heer Langeslag hoopt duidelijk te hebben gemaakt dat bij het nemen van peilbesluiten het aspect bodemdaling zwaarder zal meewegen. De wettelijke ruimte van het schap wordt beperkt door de Waterwet: niet alleen personen maar ook functies hebben recht op droge voeten. Als de grens van het watersysteem is bereikt, zal Rijnland bij de algemene democratie functiewijziging aan de orde stellen. De voorzitter stelt vast dat de VV instemt met het voorstel.	
7.	Notulen van de VV-vergadering/Toezeggingenlijst De notulen van de openbare vergadering worden ongewijzigd goedgekeurd. De heer Langeslag meldt dat hij kennis heeft genomen van het Manifest landschap en landbouw in de metropoolregio Amsterdam maar dat hij geen aanleiding ziet om daar vanuit Rijnland op te reageren. De betreffende toezegging kan worden geschrapt. Met deze wijziging wordt de toezeggingenlijst goedgekeurd.	
8.	Rondvraag Mevrouw Fierens heeft een bestuurlijke vraag gesteld over het verdwijnen van zeker tien vogelsoorten en de rol die water daarbij speelt. Zij heeft daar nog geen antwoord op ontvangen. De voorzitter deelt mee dat dat zo spoedig mogelijk zal worden verzorgd. Mevrouw Stoop deelt mee het magazine Ruige Rijnlanders met plezier te hebben gelezen. De heer De Meijer stelt voor het programma biodiversiteit te agenderen. Hij is bereid een aanzet voor de bespreking op te stellen. Hij heeft gevraagd of wordt deelgenomen aan de LEADER-projecten over circulaire economie. Hij verzoekt daar in deze rondvraag het antwoord op te verzorgen. De heer Von Faber zal de oproep tot deelname doorspelen. De voorzitter deelt mee dat D&H graag gebruik maakt van de bereidheid om een aanzet voor de bespreking over het programma biodiversiteit. Het onderwerp zal de volgende commissievergadering worden geagendeerd.	

VERSLAG		ACTIE
9.	Sluiting De voorzitter sluit de vergadering om 14.55 uur.	

Vastgesteld, 13 maart 2019.

R.A.M. van der Sande,
Voorzitter

C.M. van de Wiel,
secretaris